

Nr. 292 *** NIEUWS VAN HER EN DER *** september 2020

Uitgave van het Afrika-Europa Netwerk E-mail: cmbr@knr.nl

Web: www.afrikaeuropanetwerk.nl

Bedrijven popelen om kobalt uit Congo te ontginnen zonder schandalen

De Fair Cobalt Alliance wil kobalt op een menswaardige en duurzame manier ontginnen. Onlangs sloot grondstoffengigant Glencore zich aan bij de alliantie. Vraag is of ze op die manier vooral de toegang tot de felbegeerde grondstof wil verzekeren.

Congo heeft de grootste kobaltreserves ter wereld. Bijna twee derde van alle kobalt komt uit Congo. Het wordt gebruikt voor de productie van batterijen, onder andere voor elektrische auto's. Het heeft een hoog smeltpunt (1495 graden Celsius) en wordt gebruikt voor metaallegeringen en staalsoorten die bestand zijn tegen corrosie en hoge temperaturen.

De Fair Cobalt Alliance (FCA) wil ethische principes voorop stellen in de productie en handel in kobalt. De alliantie kwam tot stand in 2018 op initiatief van twee Nederlandse bedrijven: Fairphone, dat smartphones maakt, en Signify, het vroegere Philips Lighting.

De kobaltproductie in Congo gebeurt hoofdzakelijk door industriële mijnbouwondernemingen als Glencore en enkele grote Chinese bedrijven. Naast de industriële mijnbouw zijn er ook artisanale bedrijfjes. Deze winnen het kobalt vaak op illegale wijze. Zij leveren naar schatting twintig procent van Congo's productie. Hoeveel mijnwerkers ('*creuseurs*') daar hun brood verdienen is niet bekend; misschien honderdduizenden. Zij werken zonder contract, zonder bestaanszekerheid, zonder wat voor bescherming dan ook, en zijn dus vatbaar voor misbruiken. Er werken ook vrouwen en kinderen.

De Fair Cobalt Alliance wil misstanden tegengaan en bijdragen dat de werk- en levensvoorwaarden van de *creuseurs* verbeteren. Het Chinese Huayou was cruciaal voor dat opzet. Dit bedrijf kreeg het hoogst benauwd toen Amnesty International de schimmige manier waarop kobalt werd ontgonnen in 2016 in kaart bracht. Omdat het 'besmet' kobalt verhandelde, verloor Huayou belangrijke klanten zoals Apple. Dat dwong de Chinese groep 'ethisch' te gaan werken. Zo trad Huayou in een pril stadium toe tot de Fair Cobalt Alliance.

De FCA huldigt het principe: hoe meer leden, hoe transparanter de kobaltketen is, hoe beter dat uitkomt voor de tienduizenden mijnwerkers in het artisanale segment. Want als grote consumenten dat segment niet meer mijden, worden ook de mijnwerkers daar beter van. Er zijn nog veel onduidelijkheden over de vraag hoe 'zuiver' de kobalt is van de Fair Cobalt Alliance. De FCA zegt samen te werken met de nationale en provinciale overheden. Op dit vlak moet vooral de relatie tot de Congolese staatsmijnbouwfirma Gécamines, opgehelderd worden. Gécamines heeft recent een eigen aankoopfirma voor kobalt opgericht, de Entreprise Générale du Cobalt (EGC). Dat sluit aan bij de politiek van de Congolese regering, die kobalt als een strategische grondstof beschouwt. EGC zou alle artisanale kobalt moeten inkopen en vermarkten, en aan Congo extra-inkomsten moeten opleveren. Of dat leidt tot betere leef- en arbeidsomstandigheden voor de *creuseurs* en tot een zorgvuldige omgang met de natuur, dat moet nog blijken. (Bron: *MO Magazine (Raf Custers)*, 8/9/2020)

EU exporteert massaal pesticiden die het zelf verbiedt

Terwijl de EU graag pronkt met haar strikte regelgeving over pesticiden op eigen bodem, blijkt het de export van schadelijke pesticiden wél toe te staan. Dat blijkt uit onderzoek van de ngo Public Eye in samenwerking met Unearthed.

Public Eye en *Unearthed*, een onderzoekstak van het Britse Greenpeace, deden onderzoek naar de Europese export van pesticiden die in de EU niet mogen worden gebruikt, maar wel mogen worden geëxporteerd. Ze achterhaalden dat in 2018 maar liefst 81.615 ton pesticiden de EU verlieten. In totaal ging het daarbij om 41 stoffen die in Europa werden verboden omdat ze kankerverwekkend zijn, dieren ziek maken, grondwater vervuilen, hormonale- en vruchtbaarheidsimplicaties met zich meebrengen of ongeboren kinderen ernstige schade toebrengen. De export van pesticiden gaat voor 85 procent naar lage- en middelhoge inkomenslanden. Omdat er in die landen minder veilig kan worden omgegaan met de pesticiden – vaak hebben ze er de middelen niet toe — is het gebruik extra gevaarlijk. De Verenigde Naties schatten dat in deze landen op jaarbasis zo'n 200.000 mensen sterven als gevolg van pesticidegebruik.

Ironisch genoeg komen de teelten die met de illegale sproeistoffen bewerkt worden, toch in de Europese voedselketens terug via import. De EU heeft er dus uiteindelijk baat bij te stoppen. Via 'green diplomacy' wil het landen aanmoedigen om hun wetgeving te vergroenen – en dus ook pesticiden in volle soevereiniteit te verbieden. Frankrijk zou in 2022 het eerste land worden die de exportpraktijk verbiedt. (*Bron: MO, Dario van Fleteren, 11/9/2020*)

Onze kijk op COVID-19 in Afrika verdient meer nuance

Er werd een humanitaire ramp voorspeld, nog voor COVID-19 het Afrikaanse continent bereikte. Maar de verwachte catastrofe bleef uit. Is hier sprake van stereotiepe beeldvorming die het continent in een slachtofferrol duwt?

Afgelopen maand werd in Afrika 1 de grens van 1 miljoen coronabesmettingen gepasseerd. Hoewel de verdubbeling van 500.000 naar 1 miljoen gevallen in juli de WHO grote zorgen baarde, blijft Afrika met deze cijfers veruit het minst getroffen continent ter wereld, na Oceanië. De curve lijkt nu zelfs te dalen. Wetenschappers worstelen om hiervoor een juiste verklaring te vinden. Een factor is zonder twijfel dat er in Afrika minder getest wordt en dat de officiële cijfers onvolledig zijn. Niettemin blijft oversterfte uit, bevestigen verschillende onderzoekers. Er zijn diverse verklaringen. De Afrikaanse bevolking is gemiddeld erg jong. Daarnaast brengen Afrikanen vaker tijd door in openlucht waar het virus zich minder snel verspreidt. Maar waarom werd in het Westen zo snel voorspeld dat Afrika een humanitaire ramp te wachten stond? "Negatieve voorstellingen van Afrika zijn zo diepgeworteld dat we niet eens meer de moeite doen om naar de werkelijkheid te kijken", zei de Senegalese econoom en schrijver Felwine Sarr in het licht van de berichtgeving over COVID-19 in Afrika al in mei aan *Afrique TV5Monde*.

Gemeenschapszin, snelle invoering van maatregelen, lessen trekken uit het verleden, goed en efficiënt bestuur op lokaal niveau: dit soort factoren worden amper in kaart gebracht. Maar het zijn de gemeenschappen zelf die de context van hun land door en door kennen en weten wat in het verleden heeft gewerkt en wat niet. Het is logisch dat de COVID-19-crisis wordt aangegrepen om de grote lacunes in gezondheidssystemen in Afrikaanse landen aan te kaarten. Maar hoe doorbreken we de clichés? (*Annelies Van Erp (Memisa), 8/9/2020*)